

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΕ'

Συνδρομὴ ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 15 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιας. - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὀδὸς Ἀγίαςμου 3

30 Ἰανουαρίου 1883

Πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ

ΛΑΜΠΡΟΥ ΚΑΤΖΩΝΗ

Ἡ ὑπογραφή αὐτὴ τοῦ ἐθνικοῦ ἥρωος ἀντεγράφη ἐκ τοῦ κατωτέρω ἐγγράφου κατ' εὐμενῆ παραχώρησιν τοῦ κατέχοντος αὐτὸ κ. Δ. Κ. Παπαγεωργίου.

«Μετὸ παρὴν φανερόν ἐγὼ ὁ τενέντε κολονέλος Λάμπρος κατζώνης οἱ εἰμινα χρεόστης στὸν κουμπάρομου τὸν καπεταν ἀντρίτζο γροσια χηληα νουμερο γρο: 1000 τὰ ὀπιᾶ ναντουτα ἐφχαριστήσω ησαι ημεραις 31 καὶ δια σιγουριτα τουμεδοσα το παρον μου ης τὰς χηρας του.

»1790 ηουνιου πεντη' θηάκι.

Λάμπρος κατζώνης.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΤΖΩΝΗΣ

Ὁ Λάμπρος Κατζώνης ἐγεννήθη εἰς Λεβάδειαν τῆς Βοιωτίας ἀκριβῶς σχεδὸν περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, δύναται δὲ νὰ καταταχθῆ μεταξὺ τῶν ναυτικῶν ἡρώων, ὅσους ἀναφέρει ἡ πάτριος ἡμῶν ἱστορία, ἡ τοσοῦτους ναυτικούς ἀνδρας ὑμνήσασα. Νεώτατος ἔτι μετέσχε τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ὑποκινηθείσης ἐπαναστάσεως, ἀπῆλθεν ἔπειτα εἰς Ῥωσσίαν, κατόκησεν εἰς Κριμαίαν, κατετάχθη ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὸ ἰδρυθὲν τότε αὐτόθι ἑλληνικὸν τάγμα, διέπρεψεν ὑπὸ τὸν Ποτέμκην εἰς τὸν κατὰ τῆς Περσίας Ῥωσσικὸν πόλεμον, ἀπέδειξε διὰ ναυτικῶν τολμημάτων περὶ Κριμαίαν ὅτι ἦτο ναύτης οὐδὲν ἦττον ἐπιτήδειος ἢ στρατιώτης, καὶ κατελθὼν τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1788 εἰς Τεργέστην ἀνέλαβε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐξοπλισθέντος στολίσκου. Ὅποια καὶ ὅποσα ἦσαν τὰ πλοῖα, δι' ὧν ὁ Λάμπρος περιήγαγεν ἐπὶ 5 ὄλα ἔτη ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς θαλάσσαις νικηφόρον τὴν σημαίαν αὐτοῦ ἀκριβῶς δὲν γνωρίζομεν. Ἐκ Τεργέστης ἐξέπλευσεν ἐν ἀρχῇ τοῦ 1788 μετὰ τριῶν σκαφῶν, ἐξ ὧν τοῦ ἐνὸς μόνον ἤξεύρομεν τὸ ὄνομα καὶ τὴν δύναμιν ἦτο δὲ τὸ σκάφος τοῦτο ἀμερικανικὸν καταδρομικὸν 26 πυροβόλων, ὅπερ ἀγορασθὲν ὑπὸ τῆς αὐτόθι κοινότητος ὠνομάσθη

ὑπ' αὐτοῦ Ἀθηναῖ τῆς Ἀρκτου. Μετ' οὐ πολὺ δὲ Λάμπρος κυριεύσας περὶ τὸ Αἰγαῖον μὲν ἐξ ἐχθορικῶν πλοῖα, καὶ περὶ Συρίαν ἕτερα ἐξ, ὥπλισεν αὐτὰ καὶ συγκατέταξεν εἰς τὸν ἴδιον στολίσκον· ἀλλὰ ποία ἦτο ἡ δύναμις τῶν πλοίων τούτων ἀδῆλον. Βραδύτερον ἀναφέρονται ἐν τῇ μοίρᾳ τοῦ Λάμπρου ὀκτὼ ἕτερα πλοῖα· δύο μὲν κυβερνώμενα ὑπὸ τῶν Σπετσιωτῶν Ἀναργύρου καὶ Καρακατσάνη, πλὴν δὲ τούτων ὁ Ἀχιλλεὺς ὑπὸ τὸν Ζυγούρην, ἡ Μαρία 24 πυροβόλων ὑπὸ τὸν Πασχάλην Κασίμην καὶ 4 προσέτι πλοῖα ὑπὸ τὸν Ἐμμανουὴλ Μπουρζουνάκη, τὸν Δημήτριον Ἀλεξόπουλον, τὸν Βύστράτιον Νικηφοράκη καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Παταράκη. Μετὰ τῆς δυνάμεως ταύτης ἦτις ἐν τούτοις κατηρτίσθη κατὰ μικρὸν, λέγεται ὁ Λάμπρος, κατὰ τὰ δύο ἔτη 1788 καὶ 1789 οὐ μόνον ἀφανίσας πᾶσαν ναυτικὴν τοῦ ὀσμανικοῦ Κράτους ἐμπορίαν, οὐ μόνον κυριεύσας μὲν τὸ φρούριον τοῦ Καστελλορίζου εἰς τὰ παράλια τῆς Λωκίας, καταστρέψας δὲ τοὺς προμαχῶνας τοῦ Δυρραχίου, ἀλλὰ καὶ ἐπανειλημμένως ναυμαχήσας ἐκ παρατάξεως αὐτὸν τὸν ὀσμανικὸν στόλον. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἐν ἐλλείψει εἰδήσεων ἀσφαλεστέρας, δὲν θέλομεν ἐνδιατρίψαι περὶ τὰ καθέκαστα τῶν φημιζομένων τούτων κα-

τορθωμάτων· τοῦτο μόνον βεβαιούμεν ὡς ἀναμφισβήτητον, ὅτι τῷ 1789 ἡ καταπλαγεῖσα τουρκικὴ κυβέρνησις ἠγωνίσθη νὰ προσοικειωθῇ τὸν ἄνδρα διὰ τοῦ διερμηνέως τοῦ στόλου Στεφάνου Μαυρογένους. Ὁ διερμηνεὺς ἔγραψε πρὸς τὸν Λάμπρον ἐπιστολὴν, δι' ἧς προσαγορεύει αὐτὸν ἀνδρείστατον ἥρωα, ἐπαγγέλλεται δὲ εἰς αὐτὸν τε καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ ἀμνηστίαν καὶ παραχωρεῖ αὐτῷ τὴν διαδοχικὴν καὶ ἀφορολόγητον ἡγεμονίαν μιᾶς τῶν νήσων τοῦ Ἰκαρίου πελάγους οἷαν ἤθελεν ἐκλέξει, ἐπιχορηγῶν συνάμα καὶ ἀξιόλογον χρηματικὸν ποσόν. Ἄλλ' ὁ Λάμπρος ἀπέκρουσε πάντα ταῦτα καὶ ἐξακολούθησας τὸν ἀγῶνα συνεχρότησε τῷ 1790 τὴν πεισματωδεστέραν τῶν ναυμαχιῶν αὐτοῦ, περὶ ἧς σώζονται λεπτομέρειαι μὴ δυνάμεναι, νομίζομεν, νὰ ἀμφισβητηθῶσιν.

Ἀπριλίῳ μηνὶ 1790 ὁ Λάμπρος ἐναυλόχει εἰς Κέα μετὰ πλοίων ἐννέα, διότι εἶχε προσκεπέμψει τὰ λοιπὰ πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ καταδρομικοῦ αὐτῶν ἔργου. Πρὸ τίνος δὲ εἶχε παραλάβει μετ' ἑαυτοῦ 500 κλέφτας ὑπὸ τὸν Ὀπούντιον Λοκρὸν Ἀνδρουτῆζον, τὸν πατέρα τοῦ Ὀδυσσεῶς ἐκείνου, ὅστις ἐν ἀρχῇ τῆς τελευταίας μεγάλης ἐπαναστάσεως διετέλεσεν ὁ ἐπισημώτατος τῶν πολεμάρχων τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Ἴσως φανῇ παράδοξον πῶς οἱ ὀρεσίβιοι οὗτοι μαχηταὶ ἀπεράσισαν νὰ θαλασσομαχήσωσιν. Ὑπάρχουσιν ὅμως πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα κλεφτῶν καὶ ἀρματωλῶν εἰς ναυμάχους μεταβληθέντων.—Τὸ δὲ παρὸν γεγονός ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ τοῦ ἔσματος:

Τ' Ἀνδρούτ' ἡ μάνα χαίρεται, τ' Ἀνδρούτ' ἡ μάνα κλαίει,
Ἔχει τοὺς γιουὺς ἀρματωλοὺς καὶ καπεταναγαίους.

Τῇ 6 Ἀπριλίου ἡ προφυλακὴ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Λάμπρον ὅτι ἐπεράνη μετὰ τοῦ Ἀνδρουκαὶ Εὐβοίας ὁ ὀσμανικὸς στόλος ἐκ πεντεκαίδεκα μεγάλων πλοίων συγκείμενος. Ὁ Λάμπρος ἐξώρμησεν ἀμέσως εἰς συνάντησιν αὐτοῦ· ἀλλὰ μετὰ τοῖωρον πυροβολισμῶν οἱ πολεμιοὶ παραδόξως ὑπεχώρησαν, ἵνα λάθωσι καιρὸν νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῆς περιμενομένης ὑπ' αὐτῶν ἀλγερινῆς μοίρας. Οὐδὲν ἦττον ἡ ὑποχώρησις αὕτη δὲν δύναται νὰ λογισθῇ εἰμὴ ὡς ἦττα, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἡ δύναμις αὐτῶν ἦτο τοῦλάχιστον τετραπλασία, ἀν' ὅχι πενταπλασία, τῆς ἑλληνικῆς, τὰ δ' ἑλληνικὰ πλοῖα δὲν ἔπαυσαν καταδιώκοντα αὐτοὺς μέχρι τῆς ἐσπέρας. Ἀρ' ἐτέρου ὅμως ὁ στολισκός τοῦ Λάμπρου ὑπέστη βλάβην οὐ μικράν, καὶ δύο τῶν πλοίων αὐτοῦ, τὰ τοῦ Ἀναργύρου καὶ τοῦ Καρακατσάνη, ἀπομακρυνθέντα ἐν τῇ καταδιώξει δὲν ἠδυνήθησαν οὐδὲ τὴν ἐπιούσαν νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν ἐνεκα τῶν ἐναντίων ἀνέμων. Τὴν δ' ἐπιούσαν τὴν τετραπλοῖαν προσῆλθε καὶ ἡ ἀλγερινὴ μοῖρα, ὥστε οἱ πολεμιοὶ ἐπέπεσον μετὰ διπλάσιας δυνάμεως. Ὁ Λάμπρος καίτοι δὲν εἶχεν ἤδη εἰμὴ πλοῖα ἑπτὰ, καὶ ταῦτα παθόντα ἀπὸ τῆς προτεραιᾶς, δὲν ἐδίστασε νὰ ἀντιπαραταχθῇ,

ὥστε συνεκροτήθη ἀγὼν φοβερός περὶ Καφρέα, περὶ τὸν χώρον δηλαδὴ ἐκεῖνον, ὅπου μετὰ τριάκοντα καὶ πέντε ἔτη ἔμελλε νὰ διαπραχθῇ ὁ Γεώργιος Σαχτούρης ἐν τῶν λαμπροτάτων αὐτοῦ κατορθωμάτων. Οἱ ἐχθροὶ περιζώσαντες τὴν μοῖραν τοῦ Λάμπρου ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσι πανταχόθεν κατ' αὐτῆς· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐπεχείρησαν νὰ κυριεύσωσι τὰ σκάφη ἐξ ἐπίπλου. Καὶ πρώτη λοιπὸν ἡ ὀσμανικὴ ναυαρχίς φέρουσα 74 πυροβόλα, ἀπειράθη νὰ προσκολληθῇ εἰς τὸν Ἀρχιλλέα· ἀλλ' ὁ κυβερνήτης αὐτοῦ, ὁ γενναῖος Ζυγούρης, ἀνῆψεν ἐν τῷ ἅμα πυρὰ ἐπὶ τῶν κεραιῶν, ἀπειλῶν νὰ μεταδώσῃ τὰς φλόγας εἰς τὸν πλησιάζοντα κολοσσόν. Τότε ἡ ναυαρχίς ὠπισθοχώρησε καὶ ἐνωθεῖσα μετὰ πέντε Ἀλγερινῶν φρεγατῶν ἐπέπλευσε κατὰ τῆς Μαρίας τοῦ Πασχάλη Κασίμη, ὅστις δὲν ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Οἱ Ἀλγερινοὶ εἰσπληθίσαντες ἐντὸς τοῦ πλοίου τούτου ἐφόνευσαν 147 Ἑλληνας καὶ τραυματίσαντες τὸν τε κυβερνήτην καὶ τοὺς περιληφθέντας τρισκαίδεκα ναύτας, ἐκυρίευσαν τὴν Μαρίαν. Ἔτερον δὲ ἀλγερινὸν πλοῖον φέρον τριάκοντα καὶ ἕξ μεγάλα πυροβόλα, προσεκολληθῆναι εἰς τὴν Ἀθηναίαν, τῆς ὁποίας τὸ κατάστρωμα ἐπληρώθη διὰ μιᾶς πολεμίων. Ἄλλ' ὁ Λάμπρος ἀντιπαραταχθεὶς ἐκ τοῦ συστάδην καὶ καταβαλὼν τοὺς εἰσπληθίσαντας, ἠδύνατο ἴσως νὰ κυριεύσῃ τὸν ἀντίπλου, ἐὰν ἦνε ἀληθές, ὅτι ἐκ τῶν 600 τούτων ναυατῶν δὲν διεσώθησαν εἰμὴ τριάκοντα καὶ ἕξ. Ἐνόμισεν ὅμως, φαίνεται, συνετώτερον νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ αὐτοῦ τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων αὐτοῦ πλοίων δεινοτάτας παθόντα ζημίας μετ' ὀλίγον κατεστράφησαν. Τὸ τοῦ Ἐμμανουὴλ Μπουρζουνάκη, ἀποβαλὼν τὸν πρυμνήσιον ἱστὸν καὶ τὸν κυβερνήτην αὐτοῦ, κατώρθωσε μὲν νὰ διελάσῃ ἀνά μέσον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν ἰδίων ναυατῶν. Περὶ τὸν Δημήτριον Ἀλεξόπουλον δὲν ἔμειναν ζῶντες εἰμὴ δέκα, οἵτινες ἔρριψαν τὸ σκάφος εἰς τὴν νῆσον Ἀνδρον, καὶ οἱ μὲν ναῦται φυγόντες διεσώθησαν, ἀλλ' ὁ ἀτρόμητος Ἀλεξόπουλος προσαγαγὼν θρυαλλίδα εἰς τὴν ἐναπομείναντα ὀλίγην πυρίτιδα, ἀνετινάχθη μετὰ τοῦ πλοίου καὶ τῆς σημαίας εἰς τὸν ἀέρα. Τελευταῖον ὁ Εὐστράτιος Νικηφοράκης ἠδυνήθη, εἰ καὶ περιεζωσμένος ὑπὸ πολεμίων, νὰ ρίψῃ τὸ πλοῖόν του εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ σωθῇ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου μετὰ τοῦ πληρωμάτος καὶ τῆς σημαίας. Καὶ ἐνῷ τοιαύτη συνέβαινε περὶ τὸν Λάμπρον πανωλεθρία, ἐνῷ ὁ Κωνσταντῖνος Παταράκης καὶ ὁ Ζυγούρης ἔχοντες τὸν ἄνευον ἐναντίον δὲν ἠδύναντο νὰ προσέλθωσιν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, ἐνῷ οἱ ἱστοὶ τῆς Ἀθηναίας εἶχον βλαβῆ καιρίως καὶ αἱ κεραῖαι κατακοπῆ καὶ τὰ ἱστία καὶ τὰ πλευρὰ κατατρυπήθη, καὶ τὸ σκάφος πανταχόθεν διέβρεσε, καὶ αὐτὸς ἔφευγε τραῦμα εἰς τὴν κεφαλὴν, ὁ ἀδάμαστος ἀνὴρ ἐπέμεινεν ἀν-

ταγωνιζόμενος και μὴ θέλων νὰ καταλίπη τὴν ναυαρχίδα αὐτοῦ. Ἐπὶ τέλους ἐκ τῶν 295 ἀνδρῶν ὅσοι ἀπῆρτιζον τὸ πλήρωμα τῆς Ἀθηναῖς δὲν ἔμειναν ἐμὴ 5 ἀξιωματικοὶ καὶ 55 ναῦται, ἐξ ὧν οἱ 38 πληρωμένοι. Τότε οὗτοι ἐξήτησαν διὰ σημείων λέμβους παρὰ τῶν ὑπηνέμων συντρόφων καὶ ἐσώθησαν δι' αὐτῶν, πυρπολίσαντες μὲν τὴν Ἀθηναῖν, ἀπελθόντες δὲ αὐτοὶ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ Παταράκη εἰς Μήλον.

Κατὰ τὴν ναυμαχίαν λοιπὸν ταύτην ὁ Λάμπρος ἀπώλεσε δύο μὲν πλοῖα αἰχμαλωτισθέντα, τὸ τοῦ Κασίμη καὶ τὸ τοῦ Νικηφοράκη, τρία δὲ πυρποληθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων κυβερνητῶν, περὶ τοὺς 650 δὲ ἄνδρας καὶ ἀξιωματικούς, ἐκτὸς τῶν τραυματιῶν ὅσοι διεσώθησαν. Μεταξὺ τῶν φονευθέντων τούτων ἦσαν καὶ πολλοὶ κλέφται, ὡς μαρτυρεῖ τὸ προειρημένον ἄσμα, τὸ ὁποῖον μνημονεῦον τῆς προκειμένης ναυμαχίας λέγει:

Σὺν πιάστηκαν 'ς τὸν πόλεμον ἀπ' τὴν αὐγ' ὡς τὸ βράδυ,
Πολλοὶ κλέφταις σκοτώνονται τοῦ καπετᾶν Ἀνδρούτσου.

Ἐκ δὲ τῶν πολεμίων βεβαιοῦται ὅτι ἐφονεύθησαν 3,000 καὶ ἐπληρώθησαν πολλοί. Ὅπως δὴ ποτε ὅμως ὁ Λάμπρος ἠττήθη ἄλλα ὑπάρχουσιν ἦτται ἀντάξια νικῶν. Εἰς Μήλον εὗρεν ὁ Παταράκης γαλλικὸν δρόμωνα, ὅστις εἶχε καταπλεύσει εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην, ἀφοῦ παρέστη πόρρωθεν θεατῆς τοῦ τραγικοῦ ἀγῶνος, τοῦ ὁποίου τὰς περιπετείας ἀνέγραψεν ἐπιμελῶς ὁ κυβερνήτης αὐτοῦ. Ὁ γενναῖος Γάλλος, ὅστις περιποιήθη ἅπαντας τοὺς περισωθέντας ἐκείνους ἄνδρας, ἀκούσας τὸν Πάτριον Ἀναστάσιον Παλαιολόγον εἰπόντα ὅτι ἐνίκηθησαν, ἀνέγνω αὐτῷ εἰς ἀπάντησιν τὸ ἡμερολόγιόν του, ἐν ᾧ διὰ μακρῶν ἐγκωμιάζει τὴν γενναιότητα αὐτῶν καὶ προσέθετεν ἐπὶ τέλους, ὅτι κατὰ τὴν ἀνδρείαν τοῦλάχιστον ὑπολαμβάνει αὐτοὺς ἐναμίλλους τῶν εὐκλεῶν αὐτῶν προπατόρων. Καὶ βραδύτερον ὁ Ἐνετὸς ἀρχιναύαρχος Ἔμμος εἶπε πρὸς τε τὸν Λάμπρον καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν Παλαιολόγον· «ἐὰν ἀπωλέσατε πέντε πλοῖα, 600 ναῦτας, 2 πλοίαρχους καὶ 49 ἀξιωματικούς, ἡ δόξα ἡμῶν ἔσται ἀτίδως». Ἀλλὰ καὶ ἡ Αἰκατερίνη αὐτῆ, ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσσίας, ἐτίμησε τὸν Λάμπρον προδιβάσασα μὲν αὐτὸν εἰς βαθμὸν χιλιάρχου, ἀπονειμάσα δὲ αὐτῷ τὸ παράσημον τοῦ ἀγίου Γεωργίου.

Οὐδὲ ἀπέβαλε τὸ θάρρος καὶ τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ ὁ ἥρωας τῆς Βοιωτίας ἔνεκα τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ἀτυχήματος. Ἄλλ' ἀναδιοργανώσας τὴν ναυτικὴν αὐτοῦ μοῖραν ἠτοιμάζετο νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν ἀγῶνα ὅτε, ἔτι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 1791 ἀρξαμένων τῶν περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεων μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας, ἔλαβε διαταγὰς νὰ παύσῃ πᾶσαν ἐχθροπραξίαν. Ὁ Λάμπρος ἀγανακτήσας ἀνεφώνησεν, ὡς βεβαιοῦται, ὅτι, ἐὰν ἡ αὐτοκράτειρα συνωμοδύγησεν τὴν εἰ-

ρήνην αὐτῆς, ὁ Κατσώνης ἀκόμη δὲν ὑπέγραψε τὴν ἐδικήν του, ἐξέδωκεν ἔντονον κατὰ τῆς βωστικῆς πολιτικῆς διαμαρτύρησιν κατὰ μὴνα Μάϊου 1792 καὶ κατέλαβε τὴν περὶ τὸ Ταΐναρον λακωνικὴν παραλίαν μετὰ τοῦ Ἀνδρούτσου, ἵνα ἀπὸ τοῦ δρομητηρίου τούτου ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτοῦ. Ἐκεῖ προσβληθεὶς ὑπὸ τοῦ ὀσμανικοῦ στόλου (μετὰ τοῦ ὁποίου εἰς τὴν περίστασιν ταύτην συνέπραξαν παραδόξως καὶ δύο γαλλικὰ μονόκροτα), ἀντέστη μὲν ἐπὶ τινα χρόνον καὶ δεινὴν ἐπήνεγκε σφαγὴν εἰς τοὺς ἀποβιβασθέντας πολεμίους, ἀλλ' ἐπὶ τέλους προτραπείας καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μάνης Τζανέτου Γρηγοράκη, ἀπέπλευσεν εἰς Ἰθάκην καὶ ἐκείθεν ἐπέστρεψεν εἰς Ῥωσσίαν. Παρὰ τῆ Αἰκατερίνη δὲν ἔτυχεν εὐμενοῦς δεξιώσεως. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς ὁ διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν τῷ 1796 Πικύλος Α', ἀμείβων τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἐδώρησάτο τῷ ἀνδρὶ γενναίαν χρηματικὴν χορηγίαν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ὁ Λάμπρος ζητήσας τὴν ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἄφεσιν κατεστάθη εἰς Κριμαίαν καὶ ἀπέθανεν ἐν ἀκμῇ ἔτι τῆς ἡλικίας τῷ 1804¹.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΓΡΑΝΔΕ

[Μυθιστορία Ὀνωρίου Βαλζάκ.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 58.

Ὁ Γρανδὲ ἐβάδισε κατ' ἀρχὰς σιωπηρὸς μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του ὄχι ὅτι ἐστενοχωρεῖον ν' ἀποκαλύψῃ εἰς τὸν Κάρολον τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του· ἀλλ' ἠσθάνετο εἰδὸς τι οἴκτου, γνωρίζων ὅτι ἦτο πάντῃ ἄπορος, καὶ ἀνεζήτει φράσεις προσφόρους, ἵνα μετριάσῃ τὴν ἔκφρασιν τῆς σκληρᾶς ἀληθείας. «Ἐχασες τὸν πατέρα σου!» οὐδὲν ἐσήμαινεν. Οἱ πατέρες ἀποθνήσκουσι πρὸ τῶν τέκνων. Ἀλλά: «Εἶσαι ἐντελῶς ἄπορος!» περιεῖχε πάντα ὁμοῦ τὰ ἐπὶ γῆς δυστυχήματα. Ταῦτα δὲ διαλογιζόμενος ὁ γέρον περιήρχετο ἐκ τρίτου τὴν μεσαιάν δενδροστοιχίαν, ἧς ἡ ἄμμος ἔτριζεν ὑπὸ τοὺς πόδας του. Κατὰ τὰς κρίσιμους τοῦ βίου στιγμὰς, ἡ ψυχὴ ἡμῶν συνάπτεται στενῶς μετὰ τῶν τόπων, ὅπου ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ χαρὰ ἢ ἡ λύπη. Οὕτω δὲ ὁ Κάρολος παρετῆρει μετὰ προσοχῆς μεγάλης τοὺς πύξους τοῦ κηπαρίου, τὰ πίπτοντα κίτρινα φύλλα, τοὺς ἐφθαρμένους τοίχους, τὰ παράδοξα σχήματα τῶν ὀπωροφόρων δένδρων, καὶ πάσας τὰς πέριξ αὐτοῦ γραφικὰς λεπτομερείας, αἵτινες ἔμελλον νὰ μείνωσιν ἐγκεχαραγμένα εἰς τὴν μνήμην του, συνδεδεμένα διαρκῶς πρὸς τὴν ὑψίστην ἐκείνην ὥραν διὰ τοῦ μνημονικοῦ συνευρισμοῦ ὃν ἔχουσι τὰ πάθη ἰδιάζοντα.